

Oriol Maspons, el retratista de la «Gauche Divine» que va renovar el llenguatge fotogràfic a Espanya

El MNAC acull una mostra amb 530 imatges de l'autor barceloní per revisitar des dels seus inicis fins al "boom" de la publicitat

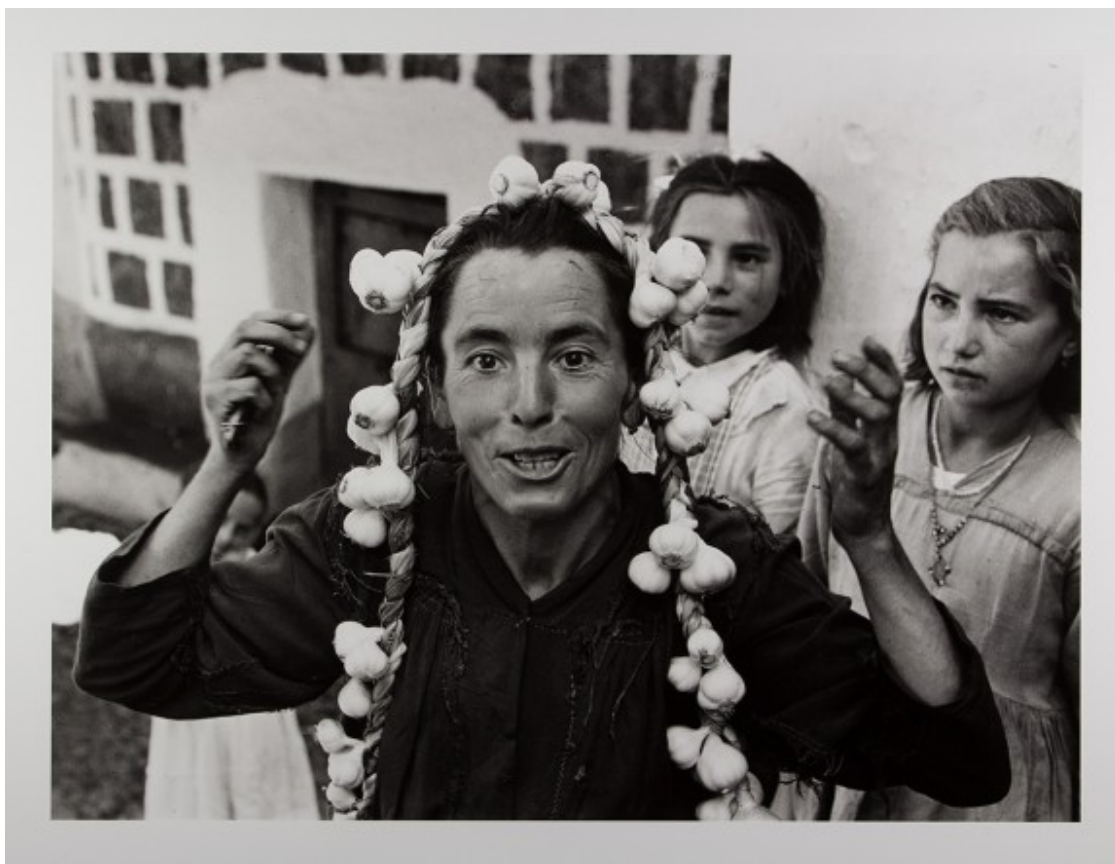

Una noia fotografia l'icònic retrat d'Oriol Maspons a Elsa Peretti, a l'entrada de l'exposició retrospectiva sobre el fotògraf al MNAC | Pau Cortina/ACN

El Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) acull la primera gran exposició retrospectiva sobre l'obra del fotògraf barceloní Oriol Maspons (1928-2013), un autor que va contribuir de forma decisiva a la renovació del llenguatge fotogràfic a Espanya durant la dècada dels seixanta. A través de 530 imatges, aquesta exposició comissionada per Cristina Zelich recorre més de quatre dècades d'intensa activitat en els camps del reportatge, el retrat, la moda i la publicitat.

[nointext]

Oriol Maspons va exercir un paper clau en la renovació del llenguatge fotogràfic a Espanya a les dècades de 1950 i 1960, primer des de l'àmbit de la fotografia amateur i des de 1957 com a professional. Contrari a la concepció de la fotografia com un objecte de contemplació estètica, Maspons va defensar la fotografia aplicada o útil. Per aquest motiu, l'exposició *1945-1995 Oriol Maspons, la fotografia útil* (<https://www.museunacional.cat/ca/oriol-maspons-la-fotografia-util>) mostra 530 imatges amb les quals reproduïx el llegat d'aquest autor, que es pot visitar fins al 12 de gener de 2020.

Oriol Maspons. Fotografia del llibre Caminado por las Hurdes, 1960. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011. Foto: © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona 2019

Aquesta exposició constitueix la primera gran mostra retrospectiva realitzada a partir del fons fotogràfic que Oriol Maspons va dipositar al Museu Nacional d'Art de Catalunya el 2011. El fons, integrat per 7.000 fotografies en paper, ha permès fer un recorregut a través de l'obra de l'autor des dels seus inicis com a aficionat fins a la seva àmplia i variada pràctica professional. Al llarg de la seva trajectòria Oriol Maspons es va dedicar al reportatge, el retrat, la moda i la publicitat, i a treballar per a les principals revistes de l'època, com *La Gaceta Ilustrada*, *Destino*, *Cuadernos d'arquitectura*, *Triunfo*, *Interviú*, *L'Oeil*, *Paris-Match*, *Boccaccio*, *Expression* i *Elle*, entre moltes altres.

Maspons havia ingressat a l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya el 1952 però molt aviat es va oposar als valors estètics defensats per l'Agrupació i també al seu funcionament, motiu pel qual es va guanyar una oposició fèrria a qualsevol de les seves iniciatives innovadores. El seu article *Salonisme*, publicat a la revista *Arte Fotográfico* el 1957, va suposar una dura crítica al món conservador agrupacionista.

El 1955 es va traslladar a París i allí va freqüentar els ambients fotogràfics i va poder conèixer Brassai, Cartier-Bresson i Doisneau, entre d'altres. Les entrevistes que va realitzar a aquests fotògrafs van ser publicades a *Art Fotográfico* i van permetre que els professionals i aficionats espanyols traiguessin el cap a la creació fotogràfica estrangera. També en aquests anys és fonamental la seva participació en el grup AFAL d'Almeria.

Oriol Maspons, París, c. 1955-1957. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011. Foto: © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

La Gauche Divine

Al seu retorn a Barcelona, el 1957, va decidir professionalitzar-se i formar societat amb Julio Ubiña. El fotògraf va formar part de l'anomenada *Gauche Divine*, heterogeni grup de joves intel·lectuals i artistes, models, cineastes, escriptors i arquitectes, que a finals de la dècada de 1960 es van rebel·lar a Barcelona contra la cultura oficial franquista. Davant de la seva càmera van posar els seus principals protagonistes i va retratar els seus escenaris.

Oriol Maspons, Jaime Gil de Biedma, Carlos Barral, José Agustín Goytisolo i Josep Maria Castellet al vestíbul de l'editorial Seix Barral, 1961. Museu Nacional d'Art de Catalunya, adquisició finançada per la Fundació Nando i Elsa Peretti, 2017. Foto: © Arxiu Fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

Arran del llançament de l'editorial Tusquets al Price de Barcelona, antiga sala de boxa, Joan de Sagarra va escriure un article a *Tele/eXprés* l'octubre de 1967 en què va encunyar el terme de *Gauche Divine* per referir-se als editors, escriptors, poetes, dibuixants, dissenyadors, arquitectes,

actors i actrius, empresaris, guionistes i directors de cinema, models i fotògrafs que van assistir a l'acte i que constituïen un grup heterogeni, caracteritzat per la seva actitud provocadora, cosmopolita i antifranquista.

Es tractava d'una elit cultural que compartia un projecte de renovació estètica en àmbits diversos, però sense assumir un compromís polític o social real. Amics que freqüentaven determinats locals: des de les reunions al restaurant Casa Mariona del Raval, a la fi dels cinquanta, passant per les trobades als bars de Tuset Street -així va anomenar Maspons el carrer Tuset- i, finalment, fins a Bocaccio, una sala de festes inaugurada el 1967.

Oriol Maspons, Serrat, Núria Feliu i Raimon, 1976. Museu Nacional d'Art de Catalunya, donació de l'artista, 1999. Foto: © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

Moda i models

Maspons va fer les seves primeres fotografies de moda quan va tornar de París. En aquells anys encara no disposava de plató i preferia retratar les models al carrer, on els elegants vestits ressaltaven sobre les velles parets escrostonades.

La mirada de Maspons sobre les models, gairebé totes estrangeres, va evolucionar al llarg del temps. A la fi dels anys cinquanta i començament dels seixanta, les seves fotografies representaven dones boniques i sensuais. Acostumava a retratar-les lluint una de les seves

camises, com volent eliminar qualsevol altre atribut que no fos el rostre i el cos. La influència de la imatge acriaturada de Twiggy, una de les models angleses que va difondre la minifaldilla de Mary Quant, es deixa sentir en les seves fotografies a partir de mitjans dels seixanta.

Cada vegada més, les models esdevenen uns simples maniquins, despersonalitzats, nines inexpressives en poses impossibles sobre fons blanc.

*Oriol Maspons. Retrat d' Elsa Peretti, 1966. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011.
Foto: © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona 2019*

Obres inèdites o molt poc conegudes

Entre les novetats que han sortit a la llum hi ha fotografies de primera època realitzades a París, a Londres i a Eivissa els anys 1950, que reflecteixen la vida als carrers, la gent esperant el metro, l'ambient nocturn i també imatges de models a la platja. Així mateix es mostren imatges de reportatges realitzats a Cuba, Nicaragua i Sud-àfrica, que mai van ser publicats.

Oriol Maspons, Monique, primer biquini d'Eivissa, 1954. Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011. Foto: © Arxiu Fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

El "boom" de la publicitat

Contrari a la concepció de la fotografia com a objecte de contemplació estètica, va defensar la fotografia aplicada o útil. El 1957 es va associar amb Julio Ubiña i van formar l'estudi Maspons + Ubiña, que va viure el boom de la publicitat i les revistes il·lustrades.

L'economia espanyola sortia de l'autarquia que havia dominat els anys de postguerra fins al 1959 i passava d'una economia de demanda a una economia d'oferta, de manera que el país es convertia en una incipient societat consumista. La influència del turisme i de les modes estrangeres va provocar un canvi en el model de dona que apareixia en la publicitat. La imatge de la dona casolana va deixar pas a la d'una dona moderna i sensual, preferentment rossa, amb aire nòrdic. La demanda d'imatges per part de la premsa il·lustrada era creixent. Un bon exemple el constitueix Gaceta Ilustrada per a la qual Maspons i Ubiña van començar a treballar el 1957.

Oriol Maspons, Irma, Museu Nacional d'Art de Catalunya, dipòsit de l'artista, 2011. Foto: © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019

Entre Billy Wilder, Lorca, Cela i Delibes

A Barcelona, en l'àmbit cinematogràfic, va sorgir en els anys seixanta l'anomenada Escola de Barcelona amb una clara voluntat d'innovació formal d'acord amb les tendències del cinema francès (*Nouvelle Vague*) i anglès (*Free Cinema*). Maspons, que el 1956 havia assistit al rodatge a París d'Ariane de Billy Wilder, va col·laborar amb els realitzadors de l'Escola de Barcelona.

La seva amistat amb Esther Tusquets va fer que participés des del principi en la creació, per part de l'editorial Lumen, de la col·lecció *Palabra e imagen* en els volums de la qual la fotografia i el text eren tractats en peu d'igualtat. Dins aquesta col·lecció va publicar el seu primer llibre el 1961, *La caza de la perdiz roja*, amb textos de Miguel Delibes, després vindrien *Toreo de salón*, amb text de Camilo José Cela i *Poeta en Nueva York*, amb poemes de Lorca, aquests dos treballs realitzats conjuntament amb Julio Ubiña.

Va il·lustrar nombrosos llibres entre els quals cal destacar per la seva cuidada factura *Arquitectura gòtica catalana*, d'Alexandre Cirici, editat també per Lumen el 1968.

Oriol Maspons i Julio Ubiña, *Nova York, Poeta en Nova York*, 1965. Foto: © Arxiu fotogràfic Oriol Maspons, VEGAP, Barcelona, 2019 i © Hereves de Julio Ubiña

Activitats relacionades

A més de l'exposició, el MNAC ha organitzat una sèrie d'activitats relacionades, com visites comentades cada dissabte, o la *Nit Maspons*, una sessió de portes obertes, concert de jazz i projecció a l'aire lliure del film *Visages Villages* (2017) dirigit per Agnès Vardà i JR el pròxim 3 de setembre a les 20 hores.

La Nit Maspons inclou una sessió de portes obertes, un concert de jazz i una projecció a l'aire lliure del film Visages Villages dirigida per Agnès Vardà i JR (el 3 de setembre a les 20 hores)

A *Maspons: diàlegs útils* es realitzaran quatre sessions de diàlegs entre dos especialistes al voltant dels principals temes clau de la seva fotografia els propers 26 de setembre, 10 d'octubre i 20 de novembre de 2019, a les 18.30 hores.

Es pot trobar més informació a la pàgina web del Museu Nacional d'Art de Catalunya.
(<https://www.museunacional.cat/ca/oriol-maspons-la-fotografia-util>)